

Nr 33

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts skrivelse med överlämnande av redogörelse från Nordiska rådets svenska delegation, i vad skrivelsen hänvisats till konstitutionsutskottet, jämte i ämnet väckta motioner.

Ärendet

I skrivelse den 28 mars 1969, nr 71, har Kungl. Maj:t lämnat riksdagen redogörelse för Nordiska rådets sjuttonde session i Stockholm den 1—6 mars 1969.

Skrivelsen har, vad gäller frågorna under avdelning II i en av Nordiska rådets svenska delegation utarbetad redogörelse för rådets sjuttonde session, hänvisats till konstitutionsutskottet beträffande punkterna A 6 om filmfrågor och C 1 om arbetsmarknadsfrågor i vad gäller gränskommunalt samarbete. Till utskottet har även hänvisats nedan behandlade motioner.

1. Gränskommunalt samarbete

Under C 1 i skrivelsen anföres, såvitt gäller gränskommunalt samarbete, följande.

Två medlemsförslag rörande samarbete mellan gränskommuner hade väckts i rådet. I ett förslag av herr Adamsson och fröken Ranmark hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att låta genomföra sådana ändringar i kommunallagstiftningen och annan lagstiftning att fasta legala former skapades för samarbetet mellan kommuner över riksgränserna i form av t. ex. kommunalförbund, kommunala bolag eller liknande organ. Socialpolitiska utskottet konstaterade liksom förslagsställarna och flertalet remissorgan, att det torde vara uppenbart att, därest fasta former hade funnits för gränskommunalt samarbete, detta redan nu skulle ha haft större omfattning än det har. Utskottet noterade, att i alla nordiska länders kommunallagar bestämmelser saknades om kommunsamarbete utanför landets egna gränser. Aktuellt syntes det därför vara såsom utvecklingen nu gick att dessa spörsmål togs upp till behandling på nordiskt plan.

Sedermera hade väckts ytterligare ett medlemsförslag angående samma ämnesområde, nämligen om gränskommunalt samarbete i Öresundsregionen.

Bihang till riksdagens protokoll 1969. 5 saml. 2 avd. Nr 33

nen, av herrar Adamsson och Cassel. De hemställde, att rådet måtte rekommendera regeringarna i Danmark och Sverige att genom tillägg till och ändringar i ländernas kommunallagstiftning, byggnadslagstiftning och annan berörd lagstiftning ställa till förfogande praktiska fasta former för samarbetet mellan danska och svenska kommuner inom Öresundsregionen, vilka av dessa kunde begämnas för lösande av gemensamma spörsmål.

Sedan det förstnämnda medlemsförslaget återförvisats till utskottet, behandlade utskottet båda förslagen gemensamt. I det första betänkandet hade utskottet uppmärksammat framför allt förhållandena i Tornedalen och längs den norsksvenska gränsen. Däremot hade utskottet i detta icke närmare berört förhållandena i Öresundsregionen. Utskottet var medvetet om att det förelåg en rad samordningsfrågor inom Öresundsregionen, vilka särskilt aktualiserades av den fasta förbindelsen över Öresund och av storflygplatsen. Utskottet framhöll att det tidigare behandlade förslaget avsåg att generellt i ländernas kommunallagstiftning och annan lagstiftning avlägsna alla hinder av rättslig art, vilka kunde antagas försvåra gränskommunalt samarbete, medan det senare förslaget avsåg motsvarande förhållanden i Öresundsregionen. Utskottet fann med hänsyn till att de gränskommunala samarbetsfrågorna i Öresundsregionen hade en annan karaktär och storleksordning än i övriga nordiska gränsregioner det önskvärt att regeringarna i Danmark och Sverige föranstaltade om specialstudier rörande omfattningen av behövlig speciallagstiftning för Öresundsregionen.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 22) till regeringarna att utreda behovet av och möjligheterna för sådana ändringar i kommunallagstiftningen och annan lagstiftning att fasta legala former skapas för samarbetet mellan kommunerna över riksgränserna.

Motioner

I anledning av skrivelsen i denna del har väckts de likalydande motionerna I: 1046 av herrar Gösta Jacobsson (m) och Arne Pettersson (s) samt II: 1203 av herr Adamsson (s) samt herrar Clarkson och Regnell (båda m). Texten är tryckt i *första* kammaren. I motionerna hemställs:

»att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts skrivelse nr 71 i skrivelse till Kungl. Maj:t ville understryka angelägenheten av att vid behandlingen av Nordiska rådets rekommendation om gränskommunalt samarbete de gränskommunala lagstiftningsfrågorna i öresundsregionen tages upp med förtur».

I motiveringen framhåller motionärerna att de gränskommunala samordningsfrågor, som föreligger inom ett område av Öresundsregionens storlek med ett befolkningstal på 2,6 miljoner, får en helt annan karaktär och storleksordning än i andra nordiska gränsregioner. Rådets socialpolitiska utskott hade framhållit detta i sitt betänkande och hänvisat bland annat till att regionen inom sig rymde en huvudstad med dess speciella kommunal-

rättsliga ställning och flera andra stora städer. Utskottet hade därför förordat ett specialstudium av de gränskommunala lagstiftningsfrågorna i Öresundsregionen. Det syntes angeläget att Nordiska rådets rekommendation om gränskommunalt samarbete snarast realiserades. Därvid borde det föreslagna specialstudiet av de gränskommunala lagstiftningsfrågorna i Öresundsregionen ges prioritet. En rad samordningsfrågor var aktuella inom denna region med anledning särskilt av frågorna om fast förbindelse över Öresund och en storflygplats i regionen. Ett samarbete i fastare former över ländernas gränser mellan de berörda kommunerna hindrades eller försvårades nu på grund av olikheter i ländernas lagstiftning eller avsaknad av bestämmelser. Olägenheterna härvidlag var för Öresundsregionens del större än för andra gränsregioner. Det syntes därför naturligt att de gränskommunala lagstiftningsfrågorna i Öresundsregionen kom i gång snarast.

Frågans behandling vid 1968 års riksdag

Frågan om samarbete mellan kommuner i olika nordiska länder upptogs till behandling i en motion till 1968 års riksdag (I: 305). I motionen hemställdes att riksdagen skulle hos Kungl. Maj:t begära en utredning med syfte att inventera samarbetsbehoven, systematiskt genomgå de formella hinder som kan uppstå och lämna förslag till undanröjande av dessa.

Utskottet inhämtade yttranden över motionen från Svenska landstingsförbundet och Svenska kommunförbundet. Landstingsförbundet anförde bl. a. att visst samarbete i gränsregionerna förekom inom hälso- och sjukvårdssektorn samt att utvecklingen även inom andra landstingskommunala verksamhetsfält pekade mot att rationella lösningar av problemen borde sökas i samråd med samhällsorgan i grannlandet. Förbundet fann det väl motiverat att en utredning i enlighet med motionärernas förslag kom till stånd. Även kommunförbundets styrelse tillstyrkte att åtgärder vidtogs för undanröjande av hinder mot i lämpliga former organiserat interkommunalt samarbete över riksgränserna.

I sitt utlåtande över motionen anslöt sig utskottet (KU 1968: 29) till motionärernas uppfattning, att samarbete i skilda hänseenden mellan gränskommuner i olika nordiska länder kunde vara av stor betydelse och att lagstiftningen inte borde försvåra sådant samarbete. Frågan om nordiskt gränskommunalt samarbete hade emellertid upptagits inom Nordiska rådet. Det hade upplysts, att rådet skulle behandla frågan vid dess session i Stockholm i mars 1969. I detta läge och då utskottet ansåg sig kunna utgå från att en rekommendation i saken av rådet skulle leda till att erforderliga åtgärder företogs från svensk sida utan onödigt dröjsmål, borde enligt utskottets mening rådets ställningstagande inte föregripas genom något initiativ av riksdagen. Utskottet hemställde därför, att riksdagen skulle avslå motionen. Riksdagen följde utskottet.

Utskottet

Frågan om samarbete mellan gränskommuner i olika nordiska länder behandlades av utskottet vid 1968 års riksdag i anledning av väckta motioner i ämnet. Utskottet anslöt sig därvid till motionärernas uppfattning att ett sådant samarbete kan vara av stor betydelse och inte bör försvåras av lagstiftningen. Eftersom frågan inom kort skulle upptagas till behandling inom Nordiska rådet ansåg utskottet, vars utlåtande bifölls av riksdagen, dock inte att det fanns skäl till något initiativ från riksdagens sida. Rådet har nu rekommenderat regeringarna i de nordiska länderna att utreda behovet av och möjligheterna för sådana ändringar i kommunallagarna och annan lagstiftning att fasta legala former skapas för samarbetet mellan kommunerna över riksgränserna. Enligt vad utskottet inhämtat från vederbörande departement kommer en dylik utredning inom kort att tillsättas på svenskt initiativ. Utskottet vill ansluta sig till önskemålet att utredningen snarast möjligt påbörjas. Till de områden där ett samarbete är särskilt aktuellt hör Öresundsregionen. Utskottet förutsätter att de lagstiftningsfrågor, som är aktuella inom denna region, ägnas särskild uppmärksamhet vid utredningsarbetet. Det bör dock enligt utskottets mening överlämnas till utredarna att bedöma hur arbetet skall uppläggas och hur de olika frågorna bör behandlas tidsmässigt.

2. Filmfrågor

Beträffande den i redogörelsen för Nordiska rådets sjuttonde session upplagda punkten

A 6 Filmfrågor

har utskottet icke funnit något uttalande påkallat.

Utskottets hemställan

Utskottet hemställer

- A. att riksdagen avslår motionerna I: 1046 och II: 1203;
- B. att riksdagen i anledning av skrivelsen nr 71 ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört ovan under 1; samt
- C. att skrivelsen, såvitt gäller punkten A 6 om filmfrågor, lägges till handlingarna.

Stockholm den 22 oktober 1969

På konstitutionsutskottets vägnar:

GEORG PETTERSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Georg Pettersson (s), Erik Olsson (s), fru Segerstedt Wiberg (fp), herrar Sveningsson (m), Harald Pettersson

(cp), Sörlin (s), Sten Andersson (s), Svenungsson (m), Nyquist (s) och Lindblad (fp); samt

från a n d r a kammaren: herrar Larsson i Luttra (cp), Adamsson (s), Henningsson (s), fru Thunvall (s), herrar Johansson i Trollhättan (s), Boo (cp), Nelander (fp), Andersson i Billingsfors (s), Werner (m), och Strömberg (fp).